

نگارِ رکھ

انجیریں عبدو نے پاسا پر تیا تے اوہندی نیندر اگھر گئی۔ لے پیاں اوہنے ہور کجھ چیر آستے آدیاں اکھاں میٹی رکھیاں، پر ہن اوہ اٹھ گیا ہاتے، اندر و اندری اوہنے لاشعوری طور تے، آیدے آل دوالے دی تصویر بنانی شروع کر دیتی۔ اوہ کتھے ہے تے اتھے کیوں آیاں ہا۔ اوہندے آل دوالے کی اے تے۔ اوہنے اٹھن مگروں کی کرنا اے۔ دیہنہ دا چانن ہن ڈاڈھا مکھا ہو گیا ہاتے دُھپ نال اوہندے جُسے انج کیڑیاں ٹرن لگ پئیاں۔ اوہ اٹھ تے بہہ گیا۔ اوس سوچیا ایہہ کیہو جئی جاء اے۔ اتھے فجریں پکھیر و نہیں چوکدے؟ ہر تھاں تے کجھ پکھیر و فجریں، رات تے دیہنہ دی سین اُتے کھلو سو جھلے نوں، چانن وچ پگھر دیاں ویکھدے نیں تے نالے چچلانڈے نیں۔ جیویں قربانی دین ویلے بندے کٹھے ہوتے چیکدے نیں جیویں کوئی منتر جپدے پئے ہوون۔ اوہدے کچھے پاسے ہک وڈا، نگھا بوہڑ دا رکھ ہاتے اوہنے غور نال ویکھیا اوہندے تے کجھ یاں بیٹھیاں اوہندے منے ہی ویکھدیاں پیاں ہائیاں، اوہنے سوچیا پئی ہوسکد اے پکھیر و فجریں چچلائے ہوون پر اوہ بیٹھا تھکیا جیویں کل بس ایس تھاں تے ڈھے ہی گیا ہا خورے فجریں اوہ سنا ہی رہ گیا ہووے تے پکھیر و چیک چکارتے اڈ گئے ہوون، خیر..... اوہنے بیٹھے بیٹھے بھونکیں تے ہتھ مارے تے ہک وٹا اوہندے ہتھیں آیا اوہنے بنا سوچے سمجھے اوہ وٹا رکھ تے بیٹھیاں چڑیاں نوں ماریا، وٹے نال رکھ دے دو چار سکتے پتر اپنی تھاں چھڈتے ہوئی ہوئی ہلارے لیدے ہوئے اوہدے نیڑے اڈھٹے۔ عبدو سوچیا پئی وٹا تے اوہنے چڑیاں نوں ماریا ہا۔ پر اوہ تے کوئی چڑی ہائی ای نہیں۔ اوہنے اکھاں ملیاں تے غور نال ویکھیا۔ اوہنوں کوئی چڑی نلگے نہ پئی۔ اوہ بڑا حیران ہويا، پئی چڑیاں کتھے گئیاں۔ ایناں چھیتی اوہ اڈ تے وی کدھرے نیں جاسکدیاں ہایاں، تے نالے اوہنے چڑیاں اڈ دیاں وی نہیں ویکھیاں۔ اوہنے اوس ٹہنی نوں فیر ہک واریں ویکھیا پر اوہنوں اتھے چڑیاں نظر نہ آیاں۔ پر اوہنوں لکیا پئی چڑیاں دی چوک اوہدے کناں وچ آندی پئی ہائی۔ جھنجھلاتے اوہنے ایس بارے سوچنا ای چھڈتا۔ رکھ دے نال ای پانی دی ہک چھاڑ ویندی پئی ہائی او اٹھیا تے اوہنے چھاڑ وچوں پانی پیتا، اوہنوں لکیا اوہ وڈے سالان دا ترسا ہاتے اوہنوں چیتا نہ آیا کہ آخری واریں اوہنے پانی کداں پیتا ہا۔ پین توں بعد اوہنے پانی دے چھٹے منہ تے مارے تو اوہنوں ڈاڈھا چنگا لکیا۔ اوہ زویا ہو گیا، اوہنے آل دوالے دیاں پیلیاں انج لکیاں و لااں منے ویکھیا، اوہنوں بھگ لگی تاں اوہ کوئی کھان آلی شے لہسن لگ پیا۔ اوہنوں نال دی پیلی وچ کھکڑی دی ہک دل نلگے آئے۔ جیدے نال اک کھکڑی لگی ہوئی ہائی اوہنے کھکڑی توڑتے کھانی شروع کیتی تے اوہنے آدے آل دوالے ویکھیا! اوہ تھاں جتھے اوستا ہويا ہا، ہک کئی جئی سڑک ورگی ہائی، جہدے اُتے گھاہ اگریا ہويا ہا، سڑک دے کنڈھے تے بوڑا نگھا رکھ ہا جیدے تے چڑیاں..... اوہدے سجے پاسے رڑا مدان ہا، جدے وچ کجھ وی نیں ہا، جویں کسے نے سچرا واہ کے بی سٹیا ہووے، اوہنوں لگا پئی جیڑی کھکڑی اوہ کھاندا پیا ہا اوہ کوڑی ہوندی جاندی اے، خورے اوہ مڈھوں ہی کوڑی ہائی تے بھک وچ اوہنے دھیان نیں کیتا۔

اوہنے ہک ہور چک ماریا تے کھکڑی سٹ دیتی کئی کوڑی کھکڑی ہائی ایہہ! اوس سوچیا! خورے اوہنے ادھی کھا کوں لئی۔ دور دور تائیں اوہنوں کوئی ہور رکھ نلگے نہ آیا۔ اوہنے سوچیا پئی ہن اوہنوں ایٹھوں ٹر جانا چاہیدا اے ایہہ سوچ کے اوہنے آدے لیزے جھاڑے تاں اوہناں وچوں ڈاڈھا گھٹا نکلا، اوہنے سوچیا پئی سنا تے اوہ گھاہ تے ہا پر ایہہ گھٹا اوہدے کپڑیاں وچ ایناں کتھوں آ گیا۔ اوہنے اپنی سون آلی تھاں منے ویکھیا اتھے گھاہ تے ہا پر اوہ مٹی نال ایٹا پیا ہا، گھاہ دا ساوا رنگ شیا لگدا ہا، اُونے سوچیا پتہ نہیں ایہہ مٹی اوہندے کپڑیاں توں گھاہ تے ڈگی اے یا گھاہ توں اوہدے کپڑیاں نال لگی اے، اوہ آخر کنے سالان دا مٹیاں تے بھبھلاں بھریاں سڑکاں تے وٹاں تے ٹردا آیا اے خورے مٹی اوہندے تے اپنی چڑھ گئی ہودے کہ گھاہ دی مٹی ہووے گیا وے، پر اوہ کیوں بھبھلاں بھریاں راہواں تے ٹردا ہا، کیتھوں آندا پیا ہاتے اوہنے کتھے جانا ہا؟

اوہنوں کجھ نہ چھتے پیا، ”بس جودی ہے“ اوہنے سوچیا میں ہن اتھے بہتی دیر نیں کھلو سکدا، میں اتھوں ٹر جاواں میرا کی کم رہ گیا اے اتھے، منہ دھو کے پانی پی کے میں تے ککڑی دی کھالئی اے ادھی دیہوار ٹپ گئی اے، ہور کنا چیر میں اتھے ویلا گالاں گا، اگلی تھارتے ویلے نال اپڑ جاواں، شام توں پہلوں اوس پکا ارادہ بنایا تے سڑک تے جیہڑے پاسے اوہندا منہ ہا اوہنے ٹرنا شروع کر دتا، دو چار قدماں توں بعد اوہنے سوچیا کدھرے ایہہ اوہ پاسا تے نیں جدھروں اوہ آیا ہا، فیر واپس جان داتے کوئی فائدہ نیں، اوہنے سڑک دے دوداں پاسے کھلو تے ویکھیا، اوہنوں سمجھ نہ آئی کہ اوہ کدوں آیا ہا، اوہ پرت کے اپنی تھان تے آیا جتھے اوہ سٹیا ہا، اوہنے سوچیا پئی ایٹھوں تے اوہ ہو کے گیا اے، اوہ جیڑے پاسوں آیا ہا اوہر واپس جان لئی پرتیا تے اوہدے کناں وچ کسے دے اُبا سی لین دی واج پئی۔ کوئی بندہ نیندر توں جاگدا پیا ہا، اوہ ڈاڈھا حیران ہويا، تھوڑی دیر پہلے تے اتھے کوئی وی نیں ہا اوہ آپ ایٹھوں اٹھ

تے گیا ہا۔

”توں اتھے ای ہیوں؟“ عبدو نے پچھیا

”کتھے؟“

”اتھے؟“

”ایہہ کیٹری جاء اے؟“

ایہہ مینوں نیں پتہ پر میں اتھے ستیا ہو یا ہائے ای اتھوں گیا ہاں۔

”پر اتھے تے میں ستیا ہو یا ہا۔“ بندے نے جواب دتا

”میں حیران آں کہ میں تینوں دیکھیا کیوں نیں“

”توں کیتھے ہیوں؟“

یار میں ہئے اتھوں گیا ہا، ایہہ دیکھ ایہہ بوڑھ دا نگھا رکھ، ایہندے تے میں وٹا ماریا ہا، ایہہ چھاڑ میں اتھوں پانی پیتا ہا، تے ایہہ دیکھ ایہہ ادھی

کھکڑی میں کھادی ہائی تے مڑ مینوں کوڑی لگی ہائی میں سٹ دتی۔

بندہ ہسن لگ پیا، تے اٹھ تے بہ گیا، ”اوائے بھلیا لوکا جنوں توں بوڑھ کہہ رہیا ایں، ایہہ تے پتیل اے، تے اے کھکڑی نیں خر بوزہ اے،

تینوں یقین اے توں اتھے ای ہیوں؟“

توں کی کہنا چاہ ریا ایں؟

توں پچھنا کی چاہ رہیا ایں؟

یار..... چل چھڈ چنگا ہو یا تیرے نال ملاقات ہو گئی میں ڈاڈھا گھا برا ہو یا ہا، ایہہ دس توں کون ایں؟

”توں کون ایں؟ اوہنے گسے نال عبدو منے دیکھیا۔

”میں عبدو ہاں!“

اچھا توں ناں پچھدا پیا ایں! میں حیاتا!

”اچھا حیاتا ایہہ دس توں کتھوں آیاں تے کتھے جانا ای؟“

”میں کتھوں آیاں ہاں تے کتھے جانا اے۔“ حیاتا سوچی پے گیا، تھوڑی دیر سوچن مگروں جدوں اوہنوں کجھ پکے نہ پیا تے اوہنے پچھیا عبدو پہلے

توں دس۔“

عبدو نے سوچیا پر اوہنوں وی چیتے نہ آیا۔

”مینوں تے نہیں پتہ۔“

”یار توں کج دا بندہ ایں۔“ حیاتا ابھاگت گسے نال رتا ہو گیا۔“ تینوں جیہڑیاں گلاں دا آپ نہیں پتہ اوہ توں میرے کولوں پچھنا ایں، میرے سر

وچ پیٹر ہون لگ پئی اے تیریاں سوالاں نال توں تھوڑی دیر چپ نہیں بہہ سکدا، اے سوال میں آپ سارا دن اپنے کولوں کچھنے ہائے، ہُن میں ساری

دیہوار کنیوں ٹاساں، بھوں بھریا ای سروچ چڑ چڑ کری جا رہا ایں۔

عبدو ڈر گیا۔ تھوڑی دیر دونوں چپ کرتے بیٹھے رہے۔

فیر حیاتا اٹھیا تے چھاڑ منے ٹر پیا۔ ”فجریں پکھوواں نیں سون دتا، تے ہن ایہہ کاں آ گیا اے۔“

”پکھو پچھلائے ہائے فجریں؟“ عبدو نے پچھیا، حیاتے نے گھوری پاتے اوہدے منے دیکھیا۔ ”اوہ میری پکھواں دی چچلاٹ نال اکھ نیں ہائی

کھلی تے میں سوچدا پیا ہاپی پتہ نیں اتھے پکھو ہے وی نیں کے نہیں۔“

حیاتے نے مڑ کے عبدو نوں جواب دتا۔ ”کاں اتھے بڑے نیں، تے نال گھل تے ہسن لگ پیا۔“

”پر میں تے چڑیاں ویکھیاں ہائیاں۔“ عبدو نے کہیا ”میں اوہناں نوں وٹا وی ماریا با۔“

حیاتے چھاڑتے بہہ تے پانی منے ہتھ ودھائے۔

”تے اوہ اڈگیاں ہائیاں، میں غائب ہوگیاں ہائیاں۔“

حیاتے نے پانی دا بک منہ تے سٹیا۔

”پتہ میں اوہ اتھے ہائیاں وی کہہ نیں۔“

”کنا گندا پانی اے، بندہ اینوں پی وی نیں سکدا۔ حیاتے نے پانی دی کرولی کردیاں ہویاں گسے نال آکھیا۔“ کئی بو آمدنی پئی اے ایہدے

”وچوں۔“

”نہیں نہیں پانی ٹھیک اے، میں آپ پیتا اے، ڈاڈھا مٹھا پانی اے۔“ عبدو نے آکھیا۔

”یار تو چپ نیں کر سکدا، اے پی کے تے ویکھ، مینوں لگدا اے توں ای اپنوں خراب کرتے گیا ایں، بندیاں تراں پانی پینا وی نیں آندا تینوں،

ڈھور ڈنگر نہ ہووے تاں، تینوں پتہ میں ہائیاں کسے ہور نوں وی لوڑ پئے سکدی اے۔“

حیاتا گسے آلا بندہ لگدا با۔

”نہیں میں نہیں خراب کیتا، میں تے پیتا ہا، تے مڑ مینوں کی پتہ ہا اتھے کوئی ہور وی اے چنے پانی پینا اے۔“ عبدو نے آکھیا۔

اویں توں بندہ ایں کہ ڈنگر تینوں کسے گل دا پتہ وی ہے، پتہ نیں کیٹھرے گوار نال واہ پئے گیا اے میرا، حیاتے نے کہیا۔ عبدو چپ وٹ گیا۔

حیاتا چھاڑ توں پریتا تے آکڑاں بھندیاں ہویاں سڑک تے آگیا۔ اوہنے ادھی کھادی ہوئی کھکڑی چائی تے کھان لگ پیا، مولا تیرا شکر اے کئے مٹھے میوے

بنائے نیں تو ساڈے آسے۔ واہ! منہ وچ کھکڑی پیول دیاں ہویاں۔ ”میٹھا خر بوزہ میں کدی نیں کھادا، سواد آ گیا اے۔“

”یار اے کھکڑی اے تے کوڑی ہائی ایس پاروں میں سٹ دتی ہائی۔“ عبدو نے آکھیا۔

”اویں عبدو جھلیا ہن تے میں تیریاں گلاں دا غصہ وی نیں کرنا، رنج کے کھان توں بعد دُنیا کڈی چنگی لگدی اے، اے ویکھ عبدو واناں پپیل

دے پتر تاڑیاں مار دے پئے نیں تے انہاں دے پچھے، دیہہ لیہندا جاندا ہے دیہہ دی لالی پتراں دی چھانٹی وچوں لنگھدی میریاں اکھاں وچ حیاتی دے

رنگ بھر دی جانندی اے، عبدو ویلا لنگھدا رہوے تے چنگا، وا جھلدی رہوے تو سوتی اے۔“

”حیاتا توں تے ڈاڈھا سیانا بندا لگتا ایں۔“ عبدو نے سوچدیاں ہویاں حیاتے منے ویکھیا، تے اوہنے سوچیا پتہ میں حیاتا سیانا اے یا اوہ آپ

جھلا۔ کچھ دیر کھلون توں بعد اوہنے کیا۔ ”چل ہُن چلئے انجے کھلے کھلو تے ویلا ٹپ جانا اے، ویلے سرا گلی تھان تے اپڑیے، دینہ لین والا ہو گیا اے تے پتہ

نیں تینوں اتھے کی شے بنی کھلوتی اے۔“

”تینوں ایڈی کال کے دی اے، کتھے جاناں اے توں؟“ حیاتے نے پوچھیا۔

”مینوں کی پتہ، بس اگے نوں جانا اے، میں ایدھروں آیا ہاتے ہن ایدھر جانا اے۔“ عبدو نے اپنی کند آلیے پاسے اشارہ کر دیاں ہویاں آکھیا۔

جے توں ایدھروں آیا ہیوں تے میں فیر ایدھروں آیا ہوساں، حیاتے نے عبدو دے پچھلے پاسے اشارہ کر دیاں ہویاں آکھیا۔

”ایہہ وی تے ہو سکدا اے پئی ایس دونوں ایدھروں آئے ہوئے۔“ عبدو نے آکھیا۔

”پر جے ایس ایدھروں آئے ہائے تے ایس آپس اچ ملے کیوں نیں۔“ حیاتا۔

”خورے ایس ملے ہوئے۔“ عبدو نے کہا۔

پر میں تیرے نال نیں جانا، تو ڈاڈھاھی چٹھانے بھیرا بندہ ایں توں ایدے جاتے میں اودھر جانا ہاں۔

عبدو چپ کیتی پریتا تے سڑک دے ہک پاسے ٹرن لگ پیا۔ حیاتا کچھ چیراوتھے ای کھلا رہیا تے فیر دو جے پاسے ٹرن لگ پیا۔

عبدو کچھ دور اگے گیا ای ہا کہ اوہنے سوچیا ”حیاتا اوتھوں ٹر گیا ہونا اے، کیوں ناں اچ رات میں اوتھے ای ٹپلاں، تے فجریں چڑیاں دی چوک

نال اٹھ کے اوتھوں ٹر جاساں، چڑیاں تے اوتھے ہائیاں ایں، میں اوہناں نوں وٹا وی ماریا با۔“

